

"וערבה לה' מנחת יהודה"

מנחות הנדבה
הלכה למעשה

הרב יהודה קרויזר

הקדמה

חביבה המנחה לפני הקב"ה שנאמר "ונפש כי תקריב קורבן מנחה לה'" (ויקרא ב א).

אמר רב יצחק מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה נפש? אמר הקב"ה מי דרכו להביא מנחה? עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני (מנחות קד).

גם כשיבנה המקדש במהרה תהיה המנחה חביבה לפני ה' שנאמר "וערבה לה" מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות" (מלאכי ג ד).

יחסו של הקב"ה למקריב לא נמדדת לפי ערכו הכספי הגבוה של הקורבן, אלא לפי מידת המסירות שהשקיע המקריב בהבאת קורבנו, גם אם הקורבן הוא זול ופשוט כדוגמת המנחה. התייחסות כזו נדרשת מאתנו גם ביחס לבניין בית המקדש, "עלו ההר והבאתם עץ ובנו הבית וארצה בו ואכבדה אמר ה'" (חגי א ח).

בית עץ ומנחת סולת ערבים לפני הקב"ה כשהם מבטאים את הרצון האמתי של העם לקדש את שמו של הקב"ה.

בימים אלה של חלול שם שמים בהר הבית עלינו לעשות כל מה שביכולתנו להחזרת כבוד השכינה למקומה בבניין בית המקדש ובחידוש עבודת הקורבנות.

ויהי רצון ונזכה כבר בימים אלה לקיומה של נבואת ירמיהו (יז כו) "ובאו מערי יהודה ומסביבות ירושלים, ומארץ בנימין ומן השפלה ומן ההר ומן הנגב, מביאים עולה וזבח ומנחה ולבונה ומביאי תודה בית ה'".

הכנת הסולת למנחות הנדבה

החִיטִים	<p>^אמביאים חיטים מהארץ או מחוץ לארץ, מתבואה חדשה שנקצרה לאחר ט"ז בניסן או מתבואה ישנה, ובלבד שיהיו מהמובחר. את החיטים למנחות מביאים לכתחילה משדה מובחרת שמספיקם לה מי גשמים, שאינה צריכה זיבול, שאין נטועים בה אילנות ושנזרעת רק כל שנתיים שבעים יום לפני פסח.</p>
הסרת הקליפות	<p>1. דשים את החיטים, בדיש מפרידים בין המוץ (קליפת הגרעין החיצונית) לבין הגרעין ושניהם נשארים מעורבים זה בזה. 2. זורים את החיטים ברוח, בזריה מפרידים בין המוץ שעף ברוח לבין הגרעין. 3. בוררים את הפסולת מערמת הגרעינים. 4. כדי להסיר את הסובין והמורסן (הקליפות הפנימיות שעל הגרעין) משפשפים את גרעיני החיטה על ידי הולכת והבאת כף היד עליהם, שלש מאות פעמים, הולכה והבאה נחשבים כפעם אחת, ומכים עליהם באגרוף חמש מאות פעמים. בתחילה משפשפים את הגרעינים פעם אחת ומכים פעמים, אחרי כן משפשפים פעמים ומכים שלש וחוזרים חלילה עד שמסיימים שלוש מאות שפשופים וחמש מאות הכאות.</p>
טחינה	<p>^גטוחנים את החיטים ברחיים שטוחנים בהם טחינה גסה.</p>
ניפוי	<p>^המנפים בנפה גסה ומפרידים בין הסולת היורדת למטה לבין הקליפות שנשארים למעלה. מנפים פעם נוספת בנפה דקה ומפרידים בין הסולת הנשארת למעלה לבין הקמח היורד למטה.</p>
טחינה	<p>^האת הסולת טוחנים פעם נוספת טחינה דקה, הקמח המתקבל נקרא קמח סולת.</p>

^א מנחות פג: במשנה, פה-פה: , רמב"ם אסורי מזבח פ"ו ה"יב, טו, פ"ז ה"ד.

^ב מנחות עו: במשנה, רמב"ם אסורי מזבח פ"ז ה"ד-ה.

^ג מנחות סו: , עו:

^ד מנחות סו: , עו:

^ה מנחות סו: , עו:

השמן למנחות

שמן	אמביאים שמן מהארץ או מחוץ לארץ, לכתחילה מביאים מהמקום המובחר ביותר.
מקום הגידול	לכתחילה מביאים שמן מזיתים שגדלו במקום שאינו צריך זבול, שאינו צריך תוספת השקאה בידי אדם ושלא גדלו זרעים ליד עצי הזית.
גודל הזיתים	לכתחילה מביאים שמן מזיתים שגדלו כל צורכם, אם הביאו שמן מזיתים שלא הגיעו לשליש גידולם השמן כשר.
שמן פסול	השמנים הפסולים: שמן מזיתים שנשרו במים שמן מזיתים כבושים או שלוקים שמן משמרים שמן שריחו רע.
השמן המובחר ביותר	השמן המובחר ביותר למנחות הוא השמן המובחר להדלקת הנרות במנורה, והוא השמן היוצא בכתישה מהזיתים הראשונים המקדימים להתבשל בראש הזית.

^א מנחות פה: רמב"ם אסורי מזבח פ"ז ה"ב.

^ב מנחות פה: רמב"ם שם פ"ז ה"יד.

^ג מנחות פה: פו, רמב"ם שם פ"ז ה"יד.

^ד מנחות פה: פו, רמב"ם שם פ"ז ה"יד.

^ה מנחות פו, רמב"ם שם פ"ז ה"ח-יא.

מנחת סולת

מנחת סולת	א* מנחת סולת היא מנחת יחיד הבאה בנדר או בנדבה, ונקראת כך משום שנקמצת כשהיא סולת.
כמות הסולת	ב* כמות הסולת לא פחות מעישרון, ויכול להביא כמה עשרונים שירצה. עד שישים עשרונים אפשר להביא בכלי אחד. אפשר להביא רק עשרונים שלמים. עישרון = 2488 סמ"ק לגר"ח נאה. 4300 סמ"ק לחזו"א.
שמן	ג* כמות השמן, לוג שמן לכל עישרון סולת. לוג = 346 סמ"ק לגר"ח נאה. 597 סמ"ק לחזו"א.
לבונה	ד* כמות הלבונה קומץ אחד לכל המנחה. קומץ = שני זיתים. שני זיתים = 58 סמ"ק לגר"ח נאה. 100 סמ"ק לחזו"א.
מדידה	ה* את הסולת מודדים במקדש בכלי המכיל עישרון, ואת השמן בכלי המכיל לוג.

א* ויקרא ב א, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יב ה"ד, פ"יג ה"ה. נדר, האומר הרי עלי מנחה, נדבה האומר הרי העישרון הזה מנחה, הנודר חייב באחריות המנחה, המתנדב אינו חייב באחריות המנחה, רמב"ם שם פ"יד ה"ד-ה.
ב* מנחות פח. רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יב ה"ה, פ"יג ה"ה, פ"יב ה"ז, פ"יז ה"ו, י.
ג* מנחות פח. פט, רמב"ם שם פ"יב ה"ז, פ"יג ה"ה.
ד* מנחות כו. נח. רמב"ם שם פ"יג ה"יד.
ה* מנחות פז. במשנה, רמב"ם הלכות כלי המקדש פ"א ה"טז-יז, מעשה הקורבנות פ"ב ה"ח, שם פ"יג ה"ה.

- א. נותנים חלק מהשמן בכלי.
- ב. על השמן נותנים את הסולת.
- ג. על הסולת יוצקים חלק נוסף מהשמן.
- ד. בוללים את הסולת עם השמן.
- ה. מעבירים את המנחה לכלי שרת.
- ו. יוצקים על המנחה את שארית השמן.

¹ מנחות עה, רמב"ם שם פ"ג ה"ה, לדעת המל"מ שם אין שיעור לכל אחת משלושת מתנות השמן ואם ירצה לרבות באחת ולמעט באחרת הרשות בידו. החזו"א כתב במנחות סימן כה ס"ק א, כ שבמתנה ראשונה ושלישית נותנים כזית שמן ואת שאר השמן נותנים במתנה השנייה לפני הבליחה.

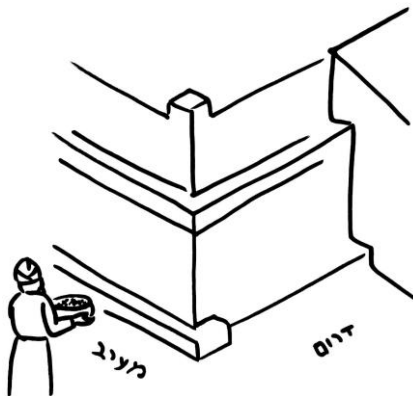
לבונה י'על המנחה שמים קומץ לבונה.

הולכה ה"מוליכים את המנחה לכוהן.

הגשה ט'הכוהן מוליך את המנחה אל המזבח ומגיש את הכלי שבתוכו המנחה כנגד חודה של קרן דרומית מערבית של המזבח.

^י מנחות נט., רמב"ם שם פ"יב ה"ז, פ"יג ה"ה.

^ה סוטה יד.; רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^ט מנחות ס. במשנה, סא. במשנה, זבחים סג., רמב"ם שם פ"יב ה"ו.

לבונה

הכוהן מזיז את כל הלבונה לצד אחד.

קמיצה

הכוהן קומץ ממקום שאין בו לבונה ושיש בו הרבה שמן. אפשר לקמוץ מהמנחה כשהכלי מונח על גבי הקרקע.

כיצד
קומצים

הכוהן מחזיק את כף יד ימינו בצורה מאונכת כשהצד החיצוני של כף היד כלפי ימינו והצד הפנימי של כף היד כלפי שמאלו. הכוהן מוריד את ידו לסולת כשהזרת נכנסת ראשונה.

כשכל כף היד בתוך הסולת הכוהן מקפל את שלשת אצבעותיו, אצבע אמה וקמיצה, על כף ידו.

לדעת הרמב"ם הכוהן מקפל את ארבעת אצבעותיו על כף ידו.

כמות הסולת הנמצאת בין אצבעותיו לכף ידו היא שיעור הקמיצה.

^י סוטה יד: , רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^{יא} מנחות ז, ז: , סוטה יד: , רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^{יב} מנחות יא: , רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יג ה"יג, לקוטי הלכות למנחות יא.

^{יג} מנחות יא: , רמב"ם שם פ"יג ה"יג.

קמיצה לא נכונה י"אם הכוהן הכניס ראשי אצבעותיו בסולת, כשכף ידו כלפי הסולת וקמץ, או שקמץ מהצדדים שנתן גב ידו על הסולת והוליד ידו עד שנכנסה הסולת דרך צידו לתוך ידו, או שהכניס אצבעותיו בסולת וגב ידו כנגד הסולת וקמץ, לא יקטיר, ואם הקטיר הורצה.

תוספת בקומץ י"אם הכוהן הוסיף בקומץ, כגון שהרחיק את אצבעותיו וקמץ, הרי זה פסול. בקומץ

כמות הקומץ ט"הקומץ חייב להיות לפחות בגודל של שני זיתים, פחות מגודל זה הקומץ פסול. הקומץ

נתינת הקומץ ט"הכוהן נותן את הקומץ בכלי שרת ומתכוון לקדשו על ידי נתינתו בכלי. הכלי שבו נותנים את הקומץ אסור שיהיה על גבי הקרקע. קומץ שנתנו הכוהן בשני כלים אינו קדוש וחוזר ומקדשו על ידי צירופם ונתינתם בכלי אחד.

י"מנחות ו., רמב"ם שם פ"יג ה"יג.

י"מנחות כו., נח., כז., במשנה., רמב"ם שם פ"יג ה"יג. בלקוטי הלכות למנחות יא. תורת קודשים אות ו כתב: הסולת של הקמיצה שנדבק בין האצבעות, מה שבולט מבחוץ הוא בכלל שירים ושייך לכוהנים, ומה שמבפנים הוא שייך להקומץ ומקטירו ביחד עם הקומץ, אבל מה דביני בניי נסתפק הגמ' אי שייך לקומץ או לשירים ועל כן לא יעשו הקמיצה רק כו

הנים שמנים.

י"סוטה יד., מנחות ז., רמב"ם שם פ"יב ה"יג, פ"יג ה"יב, משנה למלך שם, פסולי המוקדשין פ"ג ה"כ.

י"סוטה יד., רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

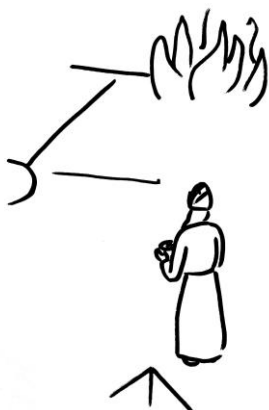
י"הכוהן מלקט את כל הלבונה ונותנה על הקומץ שבכלי.

נתינת
הלבונה

י"הכוהן מעלה את הקומץ והלבונה לראש המזבח.

העלאה
למזבח

י"הכוהן מולח את הקומץ.

מליחה

י"ח סוטה יד: , רמב"ם שם פ"יג ה"יב, אסורי מזבח פ"ו ה"יג.
י"ט סוטה יד: , רמב"ם שם פ"יג ה"יב, אסורי המזבח פ"ו ה"יג.

הקטרה י'הכוהן נותן את הקומץ על האש שבמערכה הגדולה מתוך כלי השרת.

מנחת כוהן	כ ^א במנחת כוהן אין קמיצה אלא נותנים מלח על כל המנחה, ונותנים את המנחה על האש.
אכילת המנחה	כ ^ב לאחר שהקריבו את הקומץ והלבונה הותרה המנחה באכילה והיא מתחלקת בין כוהני בית אב של אותו יום.
האוכלים	כ ^ג את המנחה אוכלים כוהנים זכרים שנימולו והם וטהורים.
מקום וזמן	כ ^ד את המנחה אוכלים בעזרה ליום ולילה עד חצות.

^א סוטה יד: טו., רמב"ם שם פ"ג ה"יב.
^{בא} מנחות עד: רמב"ם שם פ"יב ה"ט, פ"יג ה"יב.
^{כב} מנחות כו: זבחים צט., רמב"ם שם פ"י ה"יד, פ"יב ה"יג
^{כג} ויקרא ו ט, רמב"ם שם פ"י ה"ט.
^{כד} ויקרא ו ט, זבחים סג., רמב"ם שם פ"י ה"ז-ח, כתבו התוס' ביומא כה. ד"ה אכן, שיהיה מותר לאכול את המנחה בעזרה, בשיבה.

צורת האכילה	<p>^{כה}הכוהן אופה את המנחה והוא אוכל אותה בצורה הטעימה לו ביותר, ובלבד שלא יחמיץ את המנחה.</p> <p>אם היה מעט מהמנחה אוכלים עם המנחה חולין ותרומה כדי שתהיה נאכלת על השובע, ואם היה הרבה מהמנחה אין אוכלים עם המנחה חולין או תרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה גסה.</p>
הברכה	<p>^{כז}אכילת שירי המנחה מצות עשה ולכן הכוהן מברך: אשר קדשנו בקדושתו של אהרון וציוונו לאכול מנחה.</p>
עבודה בזר	<p>^{כח}כל העבודות עד ההגשה למזבח כשרות לכתחילה בזר.</p> <p>הגשה למזבח נעשית על ידי כוהן, אם זר הגיש יחזור הכוהן ויגיש, ואם לא חזר הכוהן והגיש המנחה כשרה. מקמיצה ואילך מצוות כהונה ואם עשאן זר המנחה פסולה.</p>

^{כה} ויקרא ו ט, סוטה טו., זבחים סג., מנחות נה., נח., מנחות כא.; תמורה כג., רמב"ם שם פ"י ה"א, פ"יב ה"יד.

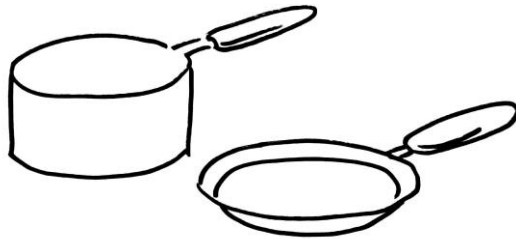
^{כז} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"ב, מל"מ שם, רמב"ם הלכות תרומות פ"טו ה"כב, הלכות בכורים פ"א ה"ב. ועין במנ"ח קלד שרק באכילת כזית מקימים מצות עשה של אכילת שירי מנחה.

^{כח} סוטה יד.; מנחות יט., רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יג ה"יב, פסולי המוקדשין פ"יא ה"ז.

מנחת מחבת ומרחשת

מנחת מחבת ומרחשת הם מנחות יחיד הבאות בנדר או בנדבה
ונקראות כך על שם הכלים שבהם הם נעשות. מחבת ומרחשת

המרחשת היא כלי עמוק שיש לו שפה והבצק הנאפה בתוכו רך.
המחבת היא כלי שאין לו שפה והבצק הנאפה בתוכו קשה. הכלים

כמות הסולת, לא פחות מעישרון, ויכול להביא כמה עשרונים
שירצה. כמות הסולת
עד ששים עשרונים אפשר להביא בכלי אחד.
אפשר להביא רק עשרונים שלמים.
עישרון = 2488 סמ"ק לגר"ח נאה.
4300 סמ"ק לחזו"א.

^א ויקרא ב ה-ז, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב הי"ד, פ"יג ה"ו-ז.
נדר, האומר עלי מנחה, נדבה האומר הרי העישרון הזה מנחה, הנודר חייב באחריות המנחה, המתנדב אינו חייב באחריות המנחה, רמב"ם שם פ"ד הי"ד-ה.
^ב מנחות סג. במשנה, רמב"ם שם פ"יג ה"ז.
^ג מנחות פח, רמב"ם שם פ"ב הי"ה, פ"יג ה"ו.

כמות השמן	י' כמות השמן, לוג שמן לכל עישרון סולת. לוג = 346 סמ"ק לגר"ח נאה. 597 סמ"ק לחזו"א.
לבונה	י' כמות הלבונה קומץ אחד לכל המנחה. קומץ = שני זיתים. שני זיתים = 58 סמ"ק לגר"ח נאה. 100 סמ"ק לחזו"א.
מדידה	י' את הסולת מודדים במקדש בכלי המכיל עישרון, ואת השמן בכלי המכיל לוג.
סדר העשייה	א. נותנים חלק מהשמן בכלי. ב. על השמן נותנים את הסולת. ג. על הסולת יוצקים חלק נוסף מהשמן. ד. בוללים את הסולת עם השמן.
	<div data-bbox="946 809 985 846">k.</div> <div data-bbox="579 809 618 846">כ.</div>
	<div data-bbox="946 1155 985 1192">ז.</div> <div data-bbox="579 1155 618 1192">ז.</div>
<p>ד' מנחות פח, פט, רמב"ם שם פ"יב ה"ז. ה' מנחות כו, נח, רמב"ם שם פ"יג ה"יד. י' מנחות פז, במשנה, רמב"ם כלי המקדש פ"א ה"טו-יז, מעשה הקורבנות פ"ב ה"ח. י' מנחות עד, רמב"ם שם פ"יג ה"ו.</p>	

לישה

האחרי הבלילה לשים את הסולת
במים פושרים ושומרים שהעיסה
לא תחמיץ.

במנחת מחבת נותנים מעט מים
פושרים כדי שהעיסה תהיה קשה.
במנחת מרחשת נותנים הרבה מים
פושרים כדי שהעיסה תהיה רכה.

חלוקה

האחרי הלישה מחלקים ביד כל
עישרון לעשר עיסות, אם ריבה או
החסיר, המנחה כשרה.

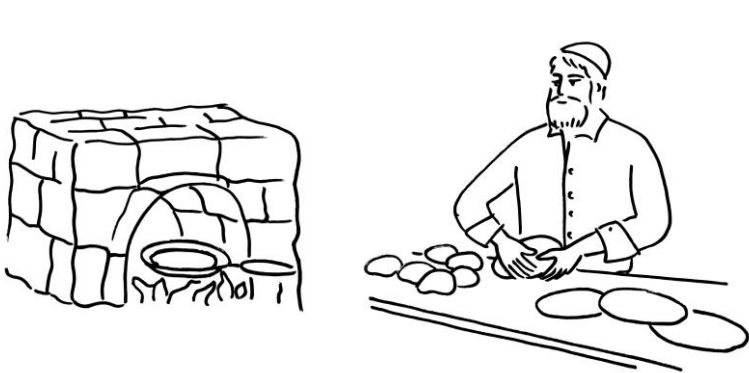
^המנחות נה. במשנה, רמב"ם שם פ"יב ה"כא, פ"יג ה"ו.
^טמנחות עו., רמב"ם שם פ"יג ה"י.

אחרי החלוקה עורכים את צורת החלה ומחליקים את פניה במים.

עריכה
וקיטוף

אחרי העריכה והקיטוף אופים את עשר העיסות במחבת או במרחשת לפי נדרו של בעל המנחה.
בזמן האפייה שומרים שהעיסה לא תחמיץ.

אפייה

אחרי האפייה נוטלים כל חלה ופותתים אותה. כיצד פותתים: כופלים כל חלה לשתיים, חוזרים וכופלים את השתיים לארבע, חותכים את החלה במקום הכפל לארבעה חלקים.

פתיתה

ממשיכים לפתות עד שיהיה גודלו של כל חלק כזית. אם הפתיתים גדולים מכזית או קטנים מכזית, כשרים.

⁷ מנחות נה., נה.; רמב"ם שם פ"ב ה"טו.

⁸ מנחות עו., רמב"ם שם פ"ב ה"יד, פ"ג ה"ו, כתב החזו"א כו ה, צ"ע אי בעינן כל עשר חלות במחבת אחת או עשר מחבתות בתנור אחד.

⁹ מנחות עה. במשנה, עה: במשנה ובגמ', רמב"ם שם פ"ג ה"ו, ה"י.

י" במנחת כוהן כופלים כל חלה אבל לא חותכים ולא פותתים לכזית.

מנחת
כוהן

ט" נותנים את הפתיתים בכלי שרת ויוצקים עליהם את שארית השמן.

נתינת
שמן

לבונה ט"ז על הפתיתים נותנים קומץ לבונה.

הולכה י" מוליכים את המנחה לכוהן.

יג מנחות עה: במשנה, יח: במשנה, יח: בגמ', רמב"ם שם פ"יג ה"י.

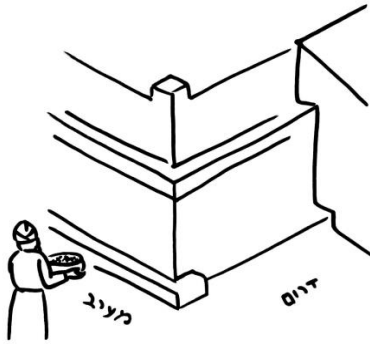
יד מנחות עו, רמב"ם שם פ"יג ה"י.

טו מנחות עה, רמב"ם שם פ"יג ה"י.

טז מנחות נט. משנה וגמ', רמב"ם שם פ"יג ה"י.

יז סוטה יד: רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

הגשה
י"הכוהן מוליך את המנחה אל המזבח ומגיש את הכלי שבתוכו המנחה כנגד חודה של קרן דרומית מערבית של המזבח.

י"הכוהן מזיז את כל הלבונה לצד אחד.

לבונה

קמיצה
י"הכוהן קומץ ממקום שאין בו לבונה ושיש בו הרבה שמן. אפשר לקמוץ מהמנחה כשהכלי מונח על גבי הקרקע.

^{יח} מנחות ס. במשנה, סא. במשנה, זבחים סג. רמב"ם שם פ"יב ה"ו.

^{יט} סוטה יד. רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^כ מנחות ז. ז. סוטה יד. רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^{כא} מנחות יא. רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יג ה"יג, לקוטי הלכות למנחות יא.

כיצד
קומצים

^{כא}הכוהן מחזיק את כף יד ימינו בצורה מאונכת כשהצד החיצוני של כף היד כלפי ימינו והצד הפנימי של כף היד כלפי שמאלו.

הכוהן מוריד את ידו לבין פתיתי המנחה כשהזרת נכנסת ראשונה.

כשכל כף היד בתוך פתיתי המנחה הכוהן מקפל את שלשת אצבעותיו, אצבע אמה וקמיצה, על כף ידו.

כמות הפתיתים הנמצאת בין אצבעותיו לכף ידו היא שיעור הקמיצה.

אחרי כן צריך הכוהן להסיר את הפתיתים היוצאים החוצה משני צדי אצבעותיו.

הסרת הפתיתים העודפים נעשית על ידי האגודל מלמעלה והזרת מלמטה. עבודה זו היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש.

לדעת הרמב"ם הכוהן מקפל את ארבעת אצבעותיו על כף ידו.

קמיצה
לא נכונה

^{כב}אם הכוהן הכניס ראשי אצבעותיו בין הפתיתים כשכף ידו כלפי הפתיתים וקמץ, או שקמץ מהצדדים שנתן גב ידו על הפתיתים והוליך ידו עד שנכנסו הפתיתים דרך צידו לתוך ידו, או שהכניס אצבעותיו בפתיתים וגב ידו כנגד הפתיתים וקמץ, לא יקטיר, ואם הקטיר הורצה.

תוספת
בקומץ

^{כג}אם הכוהן הוסיף בקומץ, כגון שהרחיק את אצבעותיו וקמץ, הרי זה פסול.

כמות
הקומץ

^{כד}הקומץ חייב להיות לפחות בגודל של שני זיתים, פחות מגודל זה הקומץ פסול.

^{כב} מנחות יא. רמב"ם שם פ"יג ה"יג.

^{כג} מנחות ו, רמב"ם שם פ"יג ה"יג.

^{כד} מנחות כו, נח, כז. במשנה, רמב"ם שם פ"יג ה"יד.

^כהכהוהן נותן את הקומץ בכלי שרת ומתכוון לקדשו על ידי נתינתו בכלי.

נתינת
הקומץ

הכלי שבו נותנים את הקומץ
אסור שיהיה על גבי הקרקע.
קומץ שנתנו הכוהן בשני כלים
אינו קדוש וחוזר ומקדשו על ידי
צירופם ונתינתם בכלי אחד.

^כהכהוהן מלקט את כל הלבונה ונותנה על הקומץ שבכלי.

נתינת
הלבונה

^כהכהוהן מעלה את הקומץ והלבונה לראש המזבח.

העלאה
למזבח

^כמולחים את הקומץ.

מליחה

^כנותנים את הקומץ על האש שבמערכה הגדולה מתוך כלי השרת.

הקטרה

^לבמנחת כוהן אין קמיצה אלא נותנים מלח על כל המנחה, ונותנים את המנחה על האש.

מנחת
כוהן

^כ סוטה יד: , מנחות ז: , רמב"ם שם פ"יג ה"יג, פ"יג ה"יב, משנה למלך שם, פסולי המוקדשין פ"ג ה"כ.

^כ סוטה יד: , רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^כ סוטה יד: , רמב"ם שם פ"יג ה"יב, אסורי המזבח פ"ו ה"יג.

^כ סוטה יד: , רמב"ם שם פ"יג ה"יב, אסורי המזבח פ"ו ה"יג.

^כ סוטה יד: , טו., רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^ל מנחות עד: , רמב"ם שם פ"יב ה"ט, פ"יג ה"יב.

אכילת המנחה	לאחר שהקריבו את הקומץ והלבונה הותרה המנחה באכילה והיא מתחלקת בין כוהני בית אב של אותו יום.
האוכלים	באת המנחה אוכלים כוהנים זכרים שנימולו והם וטהורים.
מקום וזמן	באת המנחה אוכלים בעזרה ליום ולילה עד חצות.
צורת האכילה	הכוהן אוכל את המנחה בצורה הטעימה לו ביותר, ובלבד שלא יחמיץ את המנחה. אם היה מעט מהמנחה אוכלים עם המנחה חולין ותרומה כדי שתהיה נאכלת על השובע, ואם היה הרבה מהמנחה אין אוכלים עם המנחה חולין או תרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה גסה.
הברכה	לאכילת שיירי המנחה מצוות עשה ולכן הכוהן מברך: אשר קדשנו בקדושתו של אהרון וציוונו לאכול מנחה.
עבודה בזר	כל העבודות עד ההגשה למזבח כשרות לכתחילה בזר. הגשה למזבח נעשית על ידי כוהן, אם זר הגיש יחזור הכוהן ויגיש, ואם לא חזר הכוהן והגיש המנחה כשרה. מקמיצה ואילך מצוות כהונה ואם עשאן זר המנחה פסולה.

^{לא} מנחות כו: זבחים צט., רמב"ם שם פ"י ה"יד, פ"יב ה"יג

^{לב} ויקרא ו ט, רמב"ם שם פ"י ה"ט.

^ב ויקרא ו ט, זבחים סג., רמב"ם שם פ"י ה"ז-ח, כתבו התוס' ביומא כה. ד"ה אכן, שיהיה מותר לאכול את המנחה בעזרה, בשיבה.

^{טז} ויקרא ו ט, סוטה טו., זבחים סג., מנחות נה., נח., מנחות כא.: תמורה כג.,

רמב"ם שם פ"י ה"יא, פ"יב ה"יד.

^{יה} רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"ב, מ"מ שם, רמב"ם הלכות תרומות פ"טו ה"כב, הלכות בכורים פ"א ה"ב. ועין במ"ח קלד שרק באכילת כזית מקימים מצות עשה של אכילת שיירי מנחה.

^{יז} סוטה יד: מנחות יט., רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יג ה"יב, פסולי המוקדשין פ"יא ה"ז.

מנחת מאפה תנור חלות ורקינים

מאפה תנור	<p>^אמנחת מאפה תנור היא מנחה הבאה בנדר או בנדבה. ואף שכל המנחות הנאפות נאפות בתנור, רק חלות ורקינים קרויים בתורה מאפה תנור מפני שנאפים על רצפת התנור ולא כשאר מנחות שנאפות בתנור בתוך כלי.</p>
כמות הסולת	<p>^בכמות הסולת לא פחות מעשרון, ויכול להביא כמה עשרונים שירצה. עד שישים עשרונים אפשר להביא בכלי אחד. אפשר להביא רק עשרונים שלמים. עשרון = 2488 סמ"ק לגר"ח נאה. 4300 סמ"ק לחזו"א.</p>
כמות השמן	<p>^גכמות השמן, לוג שמן לכל עשרון סולת. לוג = 346 סמ"ק לגר"ח נאה. 597 סמ"ק לחזו"א.</p>
לבונה	<p>^דכמות הלבונה קומץ אחד לכל המנחה. קומץ = שני זיתים. שני זיתים = 58 סמ"ק לגר"ח נאה. 100 סמ"ק לחזו"א.</p>
מדידה	<p>^האת הסולת מודדים במקדש בכלי המכיל עשרון, ואת השמן בכלי המכיל לוג.</p>

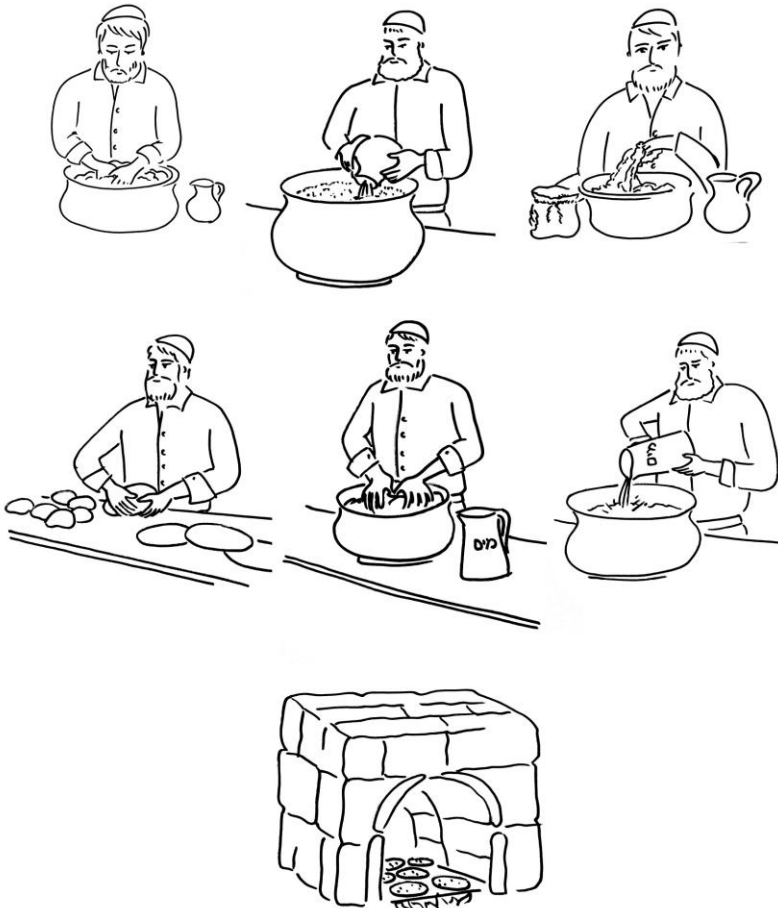
^א ויקרא ב,ד, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ד, פ"ג ה"ח. נדר האומר עלי מנחה, נדבה האומר הרי העשרון הזה מנחה, הנודר חייב באחריות המנחה, המתנדב אינו חייב באחריות המנחה, רמב"ם שם פ"ד ה"ד-ה.
^ב מנחות פח, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"ב ה"ה, פ"ג ה"ז, פ"ז ה"י, י.
^ג מנחות פח, פט, רמב"ם שם פ"ב ה"ז.
^ד מנחות כו, נח, רמב"ם שם פ"ג ה"יד.
^ה מנחות פז. במשנה, רמב"ם הלכות כלי המקדש פ"א ה"טז-יז, מעשה הקורבנות פ"ב ה"ח, שם פ"ג ה"ה.

במנחת מאפה תנור יש מנחה הבאה בחלות ויש מנחה הבאה
ברקיקים.

חלות
ורקיקים

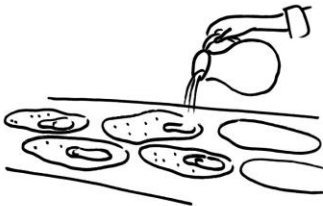
¹ נותנים את כל הסולת בכלי.
יוצקים את כל השמן על הסולת.
בוללים את הסולת עם השמן.
מוסיפים מים פושרים ולשים, שומרים שהעיסה לא תחמיץ.
מחלקים ביד כל עישרון סולת לעשר.
מחליקים את פני החלות במים.
מניחים את עשר העיסות על רצפת התנור ואופים מצה.

סדר
עשיית
חלות

¹ ויקרא ב, ד, רמב"ם שם פ"יג ה"ח.
² מנחות עד: , עה, , נה, במשנה, רמב"ם שם פ"יג ה"ח, ה"י, פ"יב ה"יד.

ננותנים את כל הסולת בכלי.
מוסיפים מים פושרים ולשים, שומרים שהעיסה לא תחמיץ.
מחלקים ביד כל עישרון סולת לעשר.
מחלקים את פני החלות במים.
מניחים את עשר העיסות על רצפת התנור ואופים מצה.
אחרי האפייה מביאים לוג שמן לכל עישרון סולת ומושחים את
המנחה מספר פעמים עד שיכלה כל השמן.

^ה מנחות עד: עה, נה. במשנה, רמב"ם שם פ"ג ה"ח-י, פ"ב ה"ד. עין בכסף משנה לרמב"ם שם פ"ג ה"ט שתמה למה הרמב"ם לא פסק כרבי שמעון שאמר מושחן כמו כ"י והשאר נאכל לכוהנים.

פתיחה	ט'אחרי האפייה, בין בחלות ובין בריקים, נוטלים כל חלה ופותתים אותה. כיצד פותתים: כופלים כל חלה לשתיים, חוזרים וכופלים את השתיים לארבע, חותכים את החלה במקום הכפל לארבעה חלקים.
גודל הפתיתים	ממשיכים לפתות עד שיהיה גודלו של כל חלק כזית. אם הפתיתים גדולים מכזית או קטנים מכזית, כשרים.
מנחת כוהן	י"במנחת כוהן כופלים כל חלה אבל לא חותכים ולא פותתים אותה.
כלי שרת	י"באחרי הפתיחה נותנים את המנחה בכלי שרת.
לבונה	י"על הפתיתים נותנים לבונה.
הולכה	י"מוליכים את המנחה לכוהן.
הגשה	י"הכוהן מוליך את המנחה אל המזבח ומגיש את הכלי שבתוכו המנחה כנגד חודה של קרן דרומית מערבית של המזבח.
לבונה	י"הכוהן מזיז את כל הלבונה לצד אחד.
קמיצה	י"הכוהן קומץ ממקום שאין בו לבונה ושיש בו הרבה שמן. אפשר לקמוץ מהמנחה כשהכלי מונח על גבי הקרקע.
כיצד קומצים	י"הכוהן מחזיק את כף יד ימינו בצורה מאונכת כשהצד החיצוני של כף היד כלפי ימינו והצד הפנימי של כף היד כלפי שמאלו. הכוהן מוריד את ידו לבין פתיתי המנחה כשהזרת נכנסת ראשונה.

^ט מנחות עה. במשנה, עה: משנה וגמ', רמב"ם שם פ"יג ה"ח, ה"י.

^י מנחות עה: במשנה, יח. במשנה, יח: בגמ', רמב"ם שם פ"יג ה"י.

^{יא} מנחות עו. רמב"ם שם פ"יג ה"י.

^{יב} רמב"ם שם פרק י"ג ה"ח.

^{יג} מנחות נט. משנה וגמ', רמב"ם שם פ"יג ה"ח.

^{יד} סוטה יד: רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^{טו} מנחות ס. במשנה, סא. במשנה, זבחים סג, רמב"ם שם פ"יב ה"ו.

^{טז} סוטה יד: רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^{יז} מנחות ז, ז: סוטה יד: רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

^{יח} מנחות יא, רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יג ה"יג, לקוטי הלכות למנחות יא.

כשכל כף היד בתוך פתיתי המנחה הכוהן מקפל את שלשת אצבעותיו, אצבע אמה וקמיצה, על כף ידו. כמות הפתיתים הנמצאת בין אצבעותיו לכף ידו היא שיעור הקמיצה. אחרי כן הכוהן צריך להסיר את הפתיתים היוצאים החוצה משני צדי אצבעותיו. הסרת הפתיתים העודפים נעשית על ידי האגודל מלמעלה והזרת מלמטה. עבודה זו היא אחת מהעבודות הקשות שבמקדש. לדעת הרמב"ם הכוהן מקפל את ארבעת אצבעותיו על כף ידו.

קמיצה לא נכונה	י"אם הכוהן הכניס ראשי אצבעותיו בין הפתיתים כשכף ידו כלפי הפתיתים וקמץ, או שקמץ מהצדדים שנתן גב ידו על הפתיתים והולך ידו עד שנכנסו הפתיתים דרך צידו לתוך ידו, או שהכניס אצבעותיו בפתיתים וגב ידו כנגד הפתיתים וקמץ, לא יקטיר, ואם הקטיר הורצה.
תוספת בקומץ	כ"אם הכוהן הוסיף בקומץ, כגון שהרחיק את אצבעותיו וקמץ, הרי זה פסול.
כמות הקומץ	כ"א הקומץ חייב להיות לפחות בגודל של שני זיתים, פחות מגודל זה הקומץ פסול.
נתינת הקומץ	כ"ב הכוהן נותן את הקומץ בכלי שרת ומתכוון לקדשו על ידי נתינתו בכלי. הכלי שבו נותנים את הקומץ אסור שיהיה על גבי הקרקע. קומץ שנתנו הכוהן בשני כלים אינו קדוש וחוזר ומקדשו על ידי צרופם ונתינתם בכלי אחד.
נתינת הלבונה	כ"ה הכוהן מלקט את כל הלבונה ונותנה על הקומץ שבכלי.
העלאה למזבח	כ"ה הכוהן מעלה את הקומץ והלבונה לראש המזבח.

י"א מנחות יא. רמב"ם שם פ"יג ה"יג

כ מנחות ו. רמב"ם שם פ"יג ה"יג.

כ"א מנחות כו. נח. כז. במשנה. רמב"ם שם פ"יג ה"יד.

כ"ב סוטה יד. מנחות ז. רמב"ם שם פ"יב ה"יג, פ"יג ה"יב, משנה למלך שם, פסולי המוקדשין פ"ג ה"כ.

כ"ג סוטה יד. רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

כ"ד סוטה יד. רמב"ם שם פ"יג ה"יב, אסורי המזבח פ"ו ה"יג.

כ"ה סוטה יד. רמב"ם שם פ"יג ה"יב, אסורי המזבח פ"ו, ה"יג.

מליחה	כ"ה מולחים את הקומץ.
הקטרה	כ"ו נותנים את הקומץ על האש שבמערכה הגדולה מתוך כלי השרת.
מנחת כוהן	כ"ז במנחת כוהן אין קמיצה אלא נותנים מלח על כל המנחה, ונותנים את המנחה על האש.
אכילת המנחה	כ"ח לאחר שהקריבו את הקומץ והלבונה הותרה המנחה באכילה והיא מתחלקת בין כוהני בית אב של אותו יום.
האוכלים	כ"ט את המנחה אוכלים כוהנים זכרים שנימולו והם וטהורים.
מקום וזמן צורת האכילה	ל' את המנחה אוכלים בעזרה ליום ולילה עד חצות. לא הכוהן אוכל את המנחה בצורה הטעימה לו ביותר, ובלבד שלא יחמיץ את המנחה. אם היה מעט מהמנחה אוכלים עם המנחה חולין ותרומה כדי שתהיה נאכלת על השובע, ואם היה הרבה מהמנחה אין אוכלים עם המנחה חולין או תרומה כדי שלא תהיה נאכלת אכילה גסה.
הברכה	לב אכילת שיירי המנחה מצוות עשה ולכן הכוהן מברך: אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו לאכול מנחה.
עבודה בזר	לז כל העבודות עד ההגשה למזבח כשרות לכתחילה בזר. הגשה למזבח נעשית על ידי כוהן, אם זר הגיש יחזור הכוהן ויגיש, ואם לא חזר הכוהן והגיש, המנחה כשרה. מקמיצה ואילך מצוות כהונה ואם עשאן זר המנחה פסולה.

כ"ו סוטה יד: טו., רמב"ם שם פ"יג ה"יב.

כ"ז מנחות עד: רמב"ם שם פ"יב ה"ט, פ"יג ה"יב.

כ"ח מנחות כו: זבחים צט., רמב"ם שם פ"י ה"יד, פ"יב ה"יג

כ"ט ויקרא ו ט, רמב"ם שם פ"י ה"ט.

ל' ויקרא ו ט, זבחים סג., רמב"ם שם פ"י ה"ז-ח, כתבו התוס' ביומא כה. ד"ה אכן, שיהיה מותר לאכול את המנחה בעזרה, בשיבה.

לא ויקרא ו ט, סוטה טו., זבחים סג., מנחות נה., נח., מנחות כא: , תמורה כג.,

רמב"ם שם פ"י ה"יא, פ"יב ה"יד.

לב רמב"ם מעשה הקורבנות פ"י ה"ב, מל"מ שם, רמב"ם הלכות תרומות פ"טו ה"כב, הלכות בכורים פ"א ה"ב. ועין במנ"ח קלד שרק באכילת כזית מקימים מצות עשה של אכילת שיירי מנחה.

לז סוטה יד: , מנחות יט., רמב"ם מעשה הקורבנות פ"יג ה"יב, פסולי המוקדשין פ"יא ה"ז.